

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

**Lathcen egloga de moralibus lob quas Gregorius papa
fecit - Cod. Aug. perg. 134**

Lathcen

[S.l.], [9. Jh.]

Liber XVII (Übergang zu liber XVIII nicht durch Rubrik angezeigt)

[urn:nbn:de:bsz:31-10461](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-10461)

Nec ambulat per uiam uinearum. Ille iam per uiam uinearum ambulat qui se
recte predicatione pensans neq. a fidei nec a bonorum actuum rectitudine declinat

Ad nimium calorem transeat ab aquis niuium. Ac sic dicat. Qui humiliter
sub discipline uinculo non restringitur ab infidelitate peruersi operis
per inmoderatam sapientiam in errorem labatur.

Et usque ad inferos peccatum illius. Peccatum enim usque ad inferos ducitur
dum ante finem uite presentis penitentiam non emendatur.

Obluiscatur eius misericordia dei. misericordia dei eius obluisci
dicitur qui dei iustitiam fuerit oblitus

Dulce illius uermis peruersae mentis dulcedo uermis est. quia curascti
indelectabiliter pascitur unde per inquietudinem incessanter agit.
Sive aliter quia caro putredo ac uermis est. Quisquis carnalibus deside
riis delectatur. quid aliud quam uermem ac putredinem amat. Quisquis inde
siderio carnalis corruptionis exestuat. ad foetorem putredinis anhelat.

EXPLICIT LIBER SEXTUS DECIMUS. INCIPIT SEPTIMUS DECIMUS

Non sit in recordatione. uerbis precedentibus uir se iniqui cuiuslibet
culpas protulit de cuius poena nunc subiecit dicens. Non sit in recordatione.
In recordatione meritorum non reductur. quisquis usque ad finem uite ui
uis subplantat. Deus enim qui obluisci non potest. quo peccatore recordari potest.

Uir autem ad culpam peruersi recurrit. quo usque ei damnatio iusta credatur dicens.

Pautem sterilem que non parit & uidue bene non fecit. Sterilis caro ani
manam uidua est. Iniquus ergo sterilem pascit. & uidue bene facere
neglegit. quia carnis desideris seruiens curam anime uitaeq. contemnit.
que recte uidua nuncupatur. quia ei uir per amorem protulit. Caro autem
non solum sterilis sed etiam que non parit dicitur. quia suo sensu bonas cogita
tiones gignere nec in ultimis ualeat. Sive predicator erroris dum plebem erri
ticam docet iam sterilem. & quod spirituales fructus non reddat. pascere dicitur.
Uidua autem id se esse ecclesiam cuius uir per amorem est deseruire contempnit.

Detraxit fortes infortitudine sua. Nam predicator erroris
potentes mundi per sui erroris astutiam sine labore detrahunt;

Et cum steterit non credit uitae suae. Stat in hoc mundo per uersus quisque
predicator quo usque terreno uiuit incorpore. sed uite suae credere
non rennuit. quia de deo uera cognoscere contempnit. Si uero stat & uitae suae non
credit. peccator quae rectas quae per fidei deo deditore intellegit si fidei opera tenere contempnit.

Dedit eis locum penitentiae. & ille ab utitur eo in superbia. ut scilicet & longio
ra uitae tempora. aut conuersio fiat adiutorium muneris. aut non con
uersio augmentum dampnationis. quia sola ^{uoluntate sola} cernere nititur
quae sibi ad commodum tempore suffragentur.

Oculi autem eius sunt in uisus eius. Considerare namque peccator negligit uias
redemptoris. & ideo in suis itineribus sine cessatione ueterescit.

Eleuati sunt admodicum & non subsistent. Iniqui enim eo ipso quo uide
ri appetunt a uera dei essentia longe per relationem subsistent. Subsist
tere enim nequeunt. quia ab eterne essentiae soliditate diuiduntur.

Et humiliabuntur sicut omnia & auferentur. Omnia pro seculo terrena
ac si a per te dicat. Stare ullomodo nequeunt quia ipsa quoque fugiunt.
quibus inuitant. Dumque temporalia diligunt. cum eis extemporis uolubilitate percurrunt.

Et sicut spicarum summitates conterentur. Spicarum quippe summitates
aristae sunt; Aristae autem conuincte in spicam perdeunt. sed crescendo paula
tim a se rigide disiunguntur. Sic nimirum ad uisus mundi gloriam prau
diuiter surgunt. & contra se uicissim crescendo diuidunt. Quidam contra
se superbiunt. bonorum uitam unanimiter affligunt & concorditer grana
deorsum premunt. Sed cum aristae franguntur granorum iniquis in
eterna supplicia cadentibus sanctorum iustitia condebit candor ostenditur.

Quod si non ita est quis me potest arguere esse mentitum & penetrare antedicta
uerba mea. ac si a per te dicat. Ita sunt cuncta ut ptuli. quae tam si non
ita essent a uobis redargui nequaquam possem. quia dum adhuc propriae

succumbitis alienam reprehendere fallaciam non ualeatis. Aperte uero subdit.
Et ponere antedim uerba mea. ac sicut. Idcirco que loquor ponere ante
iudicem non ualeatis. quia ei uobis faciem peccantes absconditis. Sed quia
seruit multa contra eos ptulit qui fugitiua potestate supbiunt;

Baldad suites ex eius correptione proficiens apud que uera sit potentia
agnoscat dicens; **HUC VSQVE IOB**

Nunc baldad suites dixit. potestas & terror apud eum est. qui facit con
cordiam in sublimibus suis. idem solamortalium corda terra ueraciter
quia hec ex diuinitatis sue potentia ueraciter possidet. Recte autem dicitur
qui facit concordiam in sublimibus suis. quia multa sibi in inferis
dissidunt. sed ad concordem plenitudinem currunt. Nam bonos
omnes deus ad meritum peruenit. cum extra eorum uitam malos seruire permit
tat. atque inde in celestibus electos suos angelorum choris sociat. un
de terrenis & inferis reproborum mores suis nutibus aduersantes portant;

Numquid est numerus militum eius. Super nos uero ciuium numerus infinitus
& definitus exprimitur. ut qui deo est numerabilis esse nobis innumera
bilis demonstratur. Angelici uero spiritus recte diuinitatis milites dicti sunt quia de ueritate
re eius contra potestates aereas iam non labore sed in penodi adiuuante ignorant;

Et super quem con surgit fulgur & lumen eius. Lumen quippe diuinitatis gratia per
ueniens quasi in corde nostro. Nequaquam gratuitum surget & si profecto
mens nostra in peccatorum tenebris obscurata remanet &.

Numquid iustificari potest homo comparatus deo aut a parere mundi
natus de muliere. Idem & si ipsa sua conditione homo persistet & crea
tori non possit equari creatura. Cur tam ad grauiora defectus pondera
accessit & culpa quam serpens insidians intulit quam mulieri infir
mitate persuasit. Unde adiecit. natus de muliere id consideret & unde
huc uenit intelligat quid ipse sit. ne contra auctorem suum superbiat;

Ecce etiam luna non splendens & stelle non sunt mundo in conspectu eius;

⁊ filius uero hominis uermis uocat. Primus homo putredo
Quia nec sc̄a eccl̄a uirtute propria tot miraculis emicat. nisi hanc
preuentis gratie dona pfundant. nec singulorū beneuencū
mentes a peccatorum maculis munda s̄ si remota pietate iudicent;

Quanto magis homo putredo. & filius hominis uermis. Ac si diceret.
Si peccato liberi eē nequeunt quin celestibus desideris conuersant
quanto magis qui peccatorū pondera tolerant. qui adhuc putredinis iu
gum portant. Sicut ergo ex homine filius hominis. Ita ex putredine nascit
uermis. Unde recte homo putredo non uermis. quia & si morte putredine
ex putredine p̄natiuitate uenit. Quia autē filius hominis uermis dicitur
quia ex mortalium corporum corruptione propagatur

Nunc beatus iob respondit. Cuius adiutores numquid in bellis & sustentas
brachium eius qui non est fortis. Ac si aperte dicat. Dum eū
uiuare niteris sub cuius magnitudine succumbis. Omne qd̄ impe
dis solatium de ostentatione non de pietate est;

Cui dedisti consilium forsitan illi qui non habet sapientiam. Dare stulto
consilium caritatis dari autē sapienti ostentationis. dari uero
ipsi sapientie peruersitatis est;

Et prudentiam tuam ostendisti plurimam. Prudentiam suā plurimā
ostendit qui uideri pre alius prudentior appetit;

Quem docere uoluisti nonne eum qui fecit speramentū. per spira
mentum uiuimus p̄ prudentiā sapientes sumus. Qui ergo uitam dedit
ipse & prudentiam contulit. Baldad autē ipse semp̄ prudentiam preuila
a quo uiuendi spiraculū accepit. ac si plus ipso eet sapiens a quo habebat uitam

Ecce gigantes gemunt sub aquis. Gigantes uel a potestas angelos uel
superbos quosq. homines intellegimus. Dicit autem. Ecce gigantes
gemunt sub aquis. ac si dicat. cur de scientia homo superbiat cū
ignorantie abissus & ipsos superbis simos sp̄s preuat. Siue gigantes
gemunt quia elationis dum in hac uita ad sequi honorum celsitudinem

cupiunt sub ponderibus populorum gemunt. Nam quanto quisq. hic alius erigitur tanto curis grauioribus oneratur;

Et qui habitant cū eis. ac sic dicat. Pariter gemunt qui coegitae ex dilectione focant. Nudus est infernus corā illo & nullū operimentū ē p̄ditioni quia diuine ire non absconditur quicquid illicitū p̄petratur. Quis autē iste sit coram quo infernus nudus ē sequenti uersiculo demonstrat dicens.

Qui extendit aquilonē sup̄ uacuum. aquilo diabolus ē qui tot̄ poris frigore gentium corda constringit. q̄d sup̄ uacuum extendit quia illa corda possidet quia diuina amoris gr̄a n̄ replent̄ uel gentiles p̄pt̄i sc̄am eccl̄iam.

Et appendit terram sup̄ nihil. Ideo nihilo terra suspenditur quod prius uacuum ab aquilone tenebatur quia illa corda gentilium repleta sunt caritate cū que pressa prius fuerant torpore diaboli. Siue extendit aquilonem sup̄ uacuum quia iudeorum corda a fide uacua diabolos subdita. & appendit terrā super nihil quia nullis existentibus meritis super gentes dñs fūdauit ecclesiam suam.

Qui ligat aquam in nubibus ut non erumpant pariter deorsū. Id quia hoc torū predicationē temperat. ut subditorū infirmitas dictorum rore nutrita conuelescat. Unde quidam eorum in suis auditorib; ait. Non potui uobis loqui quasi spiritalib; sed quasi carnalibus;

Qui tenet uultum solis sui et expandit super illud nebulā suā. Sol uel uultus ei tenetur quia a nobis in hac uita regni ei gloria non quanta intrinsecus habetur agnoscitur. Auclendo em̄ eonebulas pergitur quo ipsa nostrae ignorantiae obscuritate caligamus;

Terminum circū dedit aquis usq; dum finiuntur lux & tenebre. Aquae populi sunt. quas autē dñs termino circū dat. quia humani generis scientiā moderatur. quousq; uicis situdines alter nancium temporū transeunt. perfecte ad cognitionē claritatis intime n̄ p̄tingat. Siue p̄fecte eternitatis scientia nulli tribuitur. quousq; cursus iustorū & iniustorūq; finiat;

Columne celi contremescunt & pauent adnutum ei. Columne celi uel
sci angeli uel summi ecclē predicatores sunt. Contremescunt autē & pa
uent adnutum ei sci predicatorēs quia in plerisq; nec ipsi ptingere
aduoluntatis ei cel situdinem preualent. Siue sci angeli uirtutum
celestium columne celi intelleguntur. que nunc sine cessatione con
spiciunt in ipsa sua contemplatione eum ammirando contremescunt.

In fortitudine illius repente maria congregata sunt. mare presens
scdm est. Incarnatum ergo dnm discordantia secularium corda con
corditer credunt. qd quomodo actum sit aperitur dum dicitur.

Et prudentia eius percussit superbum. Ds enim non uirtute sed ratio
ne diabolum superauit. Prudentia enim di non uirtute percussit. quidē
ad temptandum dnm soluit ab omni natione possidendo religatur;

Et sps eius ornauit celos qui apredicatores sci nisi promissi paracliti
dona perciperent. nullo fortitudinis decore claruissent.

Et opstrigante manuei. eductus ē coluber tortuosus. Manuē
suam dñs in foramine huius colibri misit. Quando iniquorū corda
diuina potestate tenuit & comprehensum ex eis aspudem traxit.

Et ecce hec ex parte dicta sunt uiarum eius. & cū uix paruam stillam
sermonū ei audierimus quis poterit conitruum magnitudinis illius
intueri. Uiarum nomine actiones. Primum ergo aduentū dominicū
narrans uias di ex parte retulit. quod extremi iudicii comparatio
leuigant ait. Ecce hec ex parte dicta sunt uerborū eius quod &
paruam stillam sermonū ei appellat. Ait ergo. Si humilitatis ei
amiranda uix misteria audierim terribilem maiestatis ei aduentū

Via uirtute toleram. **ADDIDIT QUOQ; IOB AD SUMMS PARABOLĀ SUĀ ET DIXIT**
uirt dñs qui abstulit iudicium meum. Quo profecto uersus osten
ditur huius sci simi uiridicta quam mystice sint prolata dum
parabola. id est similitudo adsumpta narratur; 7

- V**ult dñs & omps qui ad amaritudinem perduxit animam meam. Multos
 u nouimus qui cum in hac uita aliqua aduersa patiuntur dum eē in credulitate
 de quibus dñs. Dixit insipiens in corde suo non ē dñs. Nonnulli dñm esse es-
 timant sed res amaras minime curare quid dicunt. Quomodo scit dñs & si est
 scientia in excelsis. Item non uidebit dñs nec intellet dñs iacob. Uir iste
 in sua afflictione constitutus. Contra utrosq; respondit. Nam ut dñm eē fa-
 tere curat. Uult dñs. Utaū eū humanas curas curare perhibere & subdit.
 Qui abstulit iudicium meum. Ista enim quae patitur non casus se ppēci. sed dō
 omnia disponentia testatur. Nec temptatori suo amaritudinis suae
 potestatem tribuit sed auctori quia & hostis sicut qui ferire appetit.
 Creator tamen est qui eum ad aliquid in uocata dñi in com moratione uitae
 construxit. Audi uultus quid sese constringendo subiungat.
- Q**uia donec super est altus in me. et sps dñi in maribus meis. Non loquentur labia
 mea iniquitatem. nec lingua mea meditabitur mendacium. Quod prius
 iniquitatem. hoc post modum dixit mendacium. Quia profecto ab ae-
 quitate discrepat. quicquid a ueritate discordat. Sed inter hoc quod ait
 loqui & p̄ modum subdit meditari magna distantia est. Nam loqui plerūq;
 precipitationis est. meditari uero studiosae prauitatis. Sed sēs uir ut p̄
 factae adhaereat ueritati nec studiosē perhibet nec precipitatione in tiri.
- A**bsit a me ut iustus uos iudicem. donec deficiam non recedam ab innocentia
 mea. Ab innocentia quoq; recedere & si bona de malis aestimaret.
- I**ustificationem meam quam coepi tenere non deseram. Caepam namq;
 iustificationem desereret. si peccantium laude declinaret.
- N**ec enim reprehendit me cor meum in omni uita mea. Ac si aperte dicat
 prouobis non debeo ad culpam trahi. quia peccatorem me in propriis
 formidauit. Sed quo pacto a corde suo reprehendi se denegat. qui se su-
 perius accusat dicens peccaui. Sed recte qui peccatorem se professus ē.
 nequaquam se a corde reprehendi confitetur. quia & si qua inlicita

fortasse cogitando defuit unquam rectitudini. forti tamen mentis certamine restitit cogitationi.

Sicut impius inimicus meus & aduersarius meus quasi iniquus. Sicut & quasi hic non in similitudinem ponitur sed pro ueritate. Inter impiū & iniquū hoc distat. quod impius pro infideli ponit. idē a pietate religionis alienus. Iniquus uero dicitur qui prauitate operis a bequitate discordat uel si xpianae fidei nomen portet. Recte ergo dicit sicut impius inimicus meus & cetera. Ac si dicat. ame & iā fidei discrepat qui mihi opere non concordat.

Quae enim spes est ypocrite si auare rapiat & non liberet animam eius. Ypocrita idē simulator iustus non esse appetit sed uideri. Et idcirco auarus raptor est. qui dum inique agens desiderat desertate uenerari. Laudem uitae rapit alienae de quo scilicet uir ait. Quae enim spes ypocritae. quia dum praesentia diligit. futura minime sperat. cuius quia culpa prolata est & iam poena subiungitur.

Numquid clamorem eius audiens deus. cum uenerit super illum angustia. clamorem eius angustiae tempore deus non audit qui tranquillitatis tempore in preceptis suis ipse clamantem deum non audit.

Aut potest in omnipotentem delectari. Qui enim terrenarum rerum amore delectatur in deo nullatenus delectatur.

Et inuocare deum in omni tempore. Tunc quippe deum ypocrita inuocat cum hunc terrenarum rerum tribulatio angustat.

Docebo uos per manum dei quae omnipotens habeat nec abscondam. Sicut scilicet loquitur uerbis suis ut aliquid signet ex omni. Manus autem dei uocatur filius per quem omnia facta sunt. Per manum dei docere se phibet & eos quos impropria sapientia remanere fatuos uidit. Ac si aperte dicat ego ex me aliquid nescio. sed quicquid ex ueritate sentio hoc ex eiusdem ueritatis largitate est phendo.

Ecce uos omnes nostis & quid sine causa uana loqui mini. Ad maiorem ergo

culpe cum ulu hostes suos uir ses perhibet & seire qd sequi debeant. & sequi nol
le quod sciunt

Violentor

Haec pars hominis Impii apud dm & hereditas quam ab omnipotente suscipiet
Quam profecto partem hereditatemq; Insinuat cum subiungit

Simultiplicati fuerint filii eius in gladio erunt. & nepotes eius non satura
buntur pane Impii heretici sunt qui per errorem prauu dogmatis accogni
tione sunt ueritatis aliem Quos sequenti uerbo & iam uiolentos appellat quia
scripturae sacrae sententias ad intellectum prauum co nantur uiolenter in
flectere Filii autem uiolentorum sunt sequaces hereticorum. qui multipli
cati in gladio erunt Uenturi enim iudici sententia feruntur hanc autem
partem atq; hereditatem suam prauu ideo ab omnipotente percipiunt quia &
siase ipsis habuerunt iniuste agere. superne tamen equitatis supp&it. iust
te acta iuste iudicare. Et nepotes eius non saturabuntur pane. Nepotes
hereticorum sunt. quide errantium filiorum predicatione nascuntur.

Quos panis ideo non saturat. quia in sacri uerbi pabulo plus querunt quam cupi
unt. semper a ueritatis cognitione ieiunant.

Et qui reliqui fuerint ex eo sepelientur in interitu. Ex eo uidelicet heretico
rum papulo derelicti sepelientur in interitu quia dum ad lucem ueritatis non
redeunt iam in poenu pp&ua intelligentia terrena deprimuntur

Et uiduae eius non plorabunt. Uiduas eius accipimus subiectas plebes inorte
illius feliciter destitutas. quae ideo non plorant. quia morte prauu doctoris
uam ueritatis inueniunt. Vel certe non plorant. quia in suo errore manen
ter dum sem fuisse estimant preceptorum suum. se falsa ne lugeant consolant.

Sicut portauerit quasi terram argentum. & sicut lutum preparauerit
uestimenta Preparabit quidem. sed iustus uestietur eis. sed & argentum
innocens diuidit. Horum argentum idest hereticorum eloquium. ideo
terrae est comparatum. quia descriptura sacra ut aliquid sciunt ex apeti
tu terrene laudis elaborant. Qui & iam sicut lutum preparant uesti

menta. quia fluxae & inquinabiliter ea quibus se acquiri uolunt scripturae
scae contextuunt testimoniu. Justus autem uestitur eis uestimentis quae prepa
rat iniustus. quia uir scs eisdem sententiis adueritatem utitur. quib. semp uer
sus contra doctorem ueritatis conatur ostendere. Et argentum innocens di
uidit. Argentum est innocentem diuidere. eloquie diuinitatem discreteq
exponere. Siue argentum innocens diuidit quia quae ab hereticis salubriter
uel quae pestifere fuerint dicta discernit.

Edificauit sicut tinea domum suam. et sicut custos facit umbraculum. he
reticus enim domum sicut tinea corrumpendo aedificat quia locum pfidiae
non nisi inmentib; quas corrupit facit. cuius uerba plenitudine uerita
tis carent. Et sicut custos facit umbraculum. Umbraculum quippe custo
dis nullo fundamento solidatur. quia post hanc uitam nullatenus inuenitur.

Dues cum dormierit nihil secum auferet & aperit & oculos suos & nihil inueniet
Utergo in sua manu diuites post mortem quicquam inueniant. eis ante mor
tem dicitur. Facite uobis amicos de mammona iniquitatis & erit usq; ta
bernacula. Aperit autem oculos suos & nihil inueniet quia illic aperit
ad supplicia. quos hic ad misericordiam clausos tenebat.

Adprehendet eum quasi aqua inopia nocte opprimet eum tempestas.
Inopia illius ardentis diuitis in euanglio manifestata est. Agente eni
inopia illic usq; ad minima petenda peruenit. Non immerito au aquae
te illa inopia comparatur. quae in inferno cruciat. Qui susceptus in pro
fundis absorbens sol & lacus nomine designari. Quid autem hic noctem
nisi absconditum appellat exitus repentim. Tempestatis uero nomine ui
dici turbamem designat. Quia enim non uult agere bona quae uideat de
prehenditur interitus sui tempestate quam non uidet.

Tollit enim eum uentus urens. Uentus urens malignus sps uocatur
quia desideriorum flammam in corde excitat. ut ad eternitatem suppli
ciorum trahat.

Et uturbo rapiet eum de loco suo. Quasi turbine namque unusquisque de loco suo rapitur cum acunctis suis delectationibus; extremo tunc die separatur.

Emittet super eum & non parcat. Peccatorem deus quoties feriendo corrigit ad hoc flagellum emittit ut parcat. Cum uero eius uitam in peccato permanentem feriendo concludit. flagellum emittit sed nequaquam parcat. Quatinus hic qui omnino corrigi rennuit. iam presentium flagellorum percussio sit sequentium tormentorum.

De manu eius fugiens fugiet. Ille enim fugit de manu ferientis qui prauitatem suam corrigit actionis. uel certe de manu percussoris fugit quidam prauitatem interitum conspiciet uias prauitatis relinquit.

Stringit super eum manus suas. Manus quippe stringere est uitae suae opera in rectitudine confirmare. Dum itaque alienum interitum conspiciunt. reuocantur ad eos ut recogitent suum.

Et sibilabit super illum intuens locum eius. In sibili intentio ammirationis exprimitur. Moriente ergo peccatore hi qui interitum eius conspiciunt. os in sibili constringunt dum ad ea quae tunc seratheticus uerba spiritalia euerit.

Habes argentum uenarum suarum principium. Ac si aperte dicat. Quia uere predicationis uerba sepe parat necesse est ut causarum origines a sacris paginis sumat. ut omne quod loquitur ad diuine auctoritatis fundamenta reuocet.

Et auro locus est in quo conflatur. Ac si dicat. Vera fidelium sapientia cuius uniuersalis ecclesiae locus est. tribulationem uobis persequentibus patitur sed aunctis peccatorum sordibus persecutionis uere igne purgatur.

Ferrum de terra tollitur. Ac si dicat. Fortes uiri quia acutis simis linguarum gladius in hac acie defendendo fidei ferrum sunt. Aliquando de terra in finis actionibus fuerunt. Peccanti homini dictum est terra es & in terram ibis. Sed de terra ferrum tollit cum fortis pugniator ecclesiae. A terrena quam prius tenuerat. Actione separatur.

Etlapis solutus a calore inaesueritur. Quia duramens superbi amoris igne liquefacta ad ueram fortitudinem commutatur. Ut peccator qui prius insensibilis extiterat post modum & pacione auctor efortis & pdicatione sonorus fiat

Tempus posuit tenebris & uniuersorum finem ipse intuetur. Tempus posuit tenebris iniquis uidelicet modum quo iniqui esse desistunt. Unde eis per apostolum dicitur Eratis enim aliquando tenebre. n̄cautem lux in dño. Uniuersorum autem nomine & electos uoluit & reprobos comprehendere. Nam bona faciens & ordinans dicitur. Mala uero non faciens. sed ab iniquis facta nem ordinatae euenias. ipse disponens. considerant uniuersorum finem. & patienter tolerat omnia. atque intuetur electorum terminum quo ex malo mouentur ad bonum. & reproborum finem quod malo opere dignum trahuntur ad supplicium.

Lapidem quoque caliginis & umbram mortis diuidit torrentis a populo peregrinante. Ac si aperit dicitur. Eo quos modo t̄ infidelitas exerceat uel crudelitas obdurat. flammarum fluuius a conspectu aeterni iudicis exiens ab electorum t̄ populo separat ut t̄ ab omni signis districti examinis diuidat quos nunc in suis concupiscentiis tenebrae uitiorum exerceant. Si uero sc̄orum predicatio obduratus mentes reproborum deserit. & ad pia humilium corda conuertit.

Eos quos oblitus est pes egentes homines & inuios. Id est quos predicator es dñi uidelicet per humanitatem pauperis pro superbiae suae timore relinquerunt. Quorum quae oblitus sunt. dum predicationis suae semina ad solam fructificationem gentium transulerunt. Quos recte & inuios uocat qui uerbis uitae ad cor uiam praebere noluerunt. Sed uideat post haec quae sic obduruit. ut qualis dudum fuerit. uel quid pertulerit audiamus.

Terra de qua oriebatur panis in loco suo igne subuersa est. Quia si nagoque mandata dī per legem tulit. nascentem ecc̄iam sequens. Inuidiae ignae sc̄sumpsit.

Locus saphyri lapidei & glebe illius aurum. Auḡ & reatum culpae sequentis. praecomium gl̄ae praecedentis. Nam quia de uideat numquam sc̄e animae:

quaecaelestem uitam docerent defuerunt dicitur Locus saphyri lapidesci.
 Et quia magnae uitae ac sapientiae perfidem fulsit adiungitur Glebae illius
 aurum. Glebae autem ex humore & puluere constringuntur. Omnes enim qui ore
 gratiae infusi ex mortis debito sepuluerem ueraci cognitione confessi sunt
 Dum uitae uirtute durescerent quasi aureae nulla glebae iacuerunt

Semitam ignorauit auis. Nec intutus est oculus uulturis. Quis hic auis nomi-
 ne nisi ille signatur qui corpus carneum quod adsumpsit ascendendo ad
 aeternam letauit. Recte autem mediator dei & hominum uulturis appellatio-
 ne signatur qui manens in altitudine diuinitatis suae quasi quodam uola-
 tu sublimi. Caduere mortalitatis nostrae conspexit in infimis & sese de caelestibus
 ad ima demisit. Semitam ^{igit} ignorauit auis nec intutus est oculus uulturis
 quia & si uideat eum quem in morte tenuit uidere noluit quanta uitae nostrae
 gloria de eius morte sequeretur.

Non conculcauerunt eum filii institutorum nec transibit per eam leaena.
 Institutores in latinis in grecis quod dicimus inuenimus negotiatores
 Institutores enim negotiatores dicimus quia omnes qui fidelium mores instituunt
 spirituale negotium gerunt. Ut cum predicationem suis auditoribus praebent
 ab eis fidem & opera recta percipiunt quorum negotiatorum id est prophetarum
 filii sancti apostoli inuenerunt. Si autem eosdem institutores ecclesiae praedicatores
 accipimus. Institutorum filios doctores & pastores ecclesiae intellegimus qui non
 calcauerunt synagogam. Eam quippe calcarent sancti si eius uitae calce uirtutis pre-
 merent. Per quam leaena non transit. Ecclesia uidelicet quia male uiuentes
 inuitis orae sanctae predicationis interficit. hoc autem non dicitur quia per uideam non
 transiit sed non pertransiit. Apostolis enim predicantibus prius ex illa
 tria milia postmodum u. milia crediderunt. Ecclesia itaque per synagogam
 transiit sed non pertransiit. Quia ex illa ad fidem paucos rapuit. sed ta-
 men illum infidelium populum a perfidia non extirpauit.

Ad filicem tetendit manum suam subuertit arachneum montes. Quia cum duritia

gentium sc̄a predicatio p̄c̄iuit superbiorum altitudinem funditus stravit
in petris riuos excauit. Idē induris gentiū cordib; fluuios sc̄a predications aperuit.
Et omne pretiosum elegit & uidit oculis eius. In scriptura sacra uidere dī
aliquando pro elegere ponitur. Uidit aut̄ pretiosum cū humanam ani
mā a se abiectam. sapiēter gratiae suae inlustratione respexit
Profunda quoq; fluuiorum scrutatus est. & abscondita produxit in lucem
Quia dum suis expositorib; intelligentiae sp̄m infudit. Antiquas proph̄tarum
obscuritates aperuit
Sapientia uero inuenitur. & quis est locus intelligentiae. nescit homo pretiū
eī. nec inuenit̄ in terra sua uiter uiuentium. Abrisus dicit non est in me. &
mare loquitur non est mecum. Nondabit̄ aurum obrizum pro ea. nec appen
detur argentum in commutatione eī. Addidit. aq; quod superius dixit.
Sapientia uero ubi inuenit̄. etc. Iste uersū respondit. Habrisus dicit non
est in me. & r̄t. Ad id uero quod dixerat nescit homo pretium eius & r̄t.
Ad inferiorem uersū redit dicens. Nondabitur aurum obrizum pro ea & r̄t.
Ille itaq; sc̄s quam sapientiam contemplantur. Nisi eam quam apostolus dixit.
Xp̄m dī uirtutem & dī sapientiam. Huius itaq; sapientiae pretium nescire
est digni operis meritum quo illam percipiat non inuenire. Haec autem
sapientia inuenire sua uiter in terra uiuentium non ual̄. Quia quisquis
adhuc uitae uoluptatib; pascitur. ab aeternae sapientiae intellectu separatur.
Nam si uere saperet. expulsus de aeternis gaudiis. de ea in qua cecidit exiliū sui cecita
te lugeret. Abrisus dicit non est in me. Quid hoc loco per abrisum nisi corda
hominum uocat. quae mimum abrisus non esse hanc sapientiam proficit.
quia per lapsum fluuida & duplicittatis caligine tenebrosa. Quia iniqua
mens dum esse sapiens carnaliter appetit. stultam se ad sp̄i talia ostendit.
Et mare loquitur non est mecum. Perturbatae enim secularium mentes eo
ipso clamant. quo a uera sapientia longe diuisae sunt. quo quae non sunt
Nondabitur aurum obrizum pro ea. Ac si dicat. Per me in ipsam sapientiā

manifestabitur. ut humanum genus a culpa redimatur. Nullus uice eius
angelus mittit. quia per creatorem necesse est ut creatura liberetur.

Nec appendetur argentum in commutatione eius. quia quilibet scilicet
non potuerunt in comparatione unigeniti filii nullius meriti pensantur
fuisse.

Non confertur tinctis Indiae coloribus. Tincti autem coloris sunt Indiae huius
mundi sapientes. Quod per indiam quae nigrum papulum emittit in hunc
mundus accipit. qui quamuis per infidelitatem & per actionem foedi sint. ante
humanos tamen oculos super ducte honestatis colore suffucantur. Sed eo
aeterna dei sapientia tinctis Indiae coloribus non confertur. quia quisquis
hanc ueraciter intellegit ab his omnibus quos mundus sapientes coluit
quam longo distet agnoscat.

Ne lapidi sardonico precioso uel saphyro. Sardonicus lapis terrae rubrae.
similitudinem tenet. Saphyrus aeream speciem habet. possunt ergo in
sardonico per terram rubram hominis quia ad terra rubra interpretatur.
In saphyro autem aeream uisionem angeli designari. Ille ergo qui est diuinitas
& dei sapientia tanta magnitudine excellit omnia ut nec in terra
per hominis nec in caelo angeli comparentur. Siue per sardoniu
lapidem patres testamenti ueteris. Per saphyru uero predicatoris no
ui testamenti exprimentur. Quasi ergo dicit. Qui ergo homo inter
homines cernit. nec antiquis quisquam simile non habet. Unde sequitur.

Nonequabitur ei aurum uel uirum. Quia quanta libet scilicet claritate & p
spicuitate fulgeant. Aliud est homines esse sapientes in deo. atque aliud
esse hominem sapientiam dei.

Non commemorabuntur nec commutabuntur pro ea. In comparatione
ei uasa auri excelsa & eminentia. quae ex participatione sapientiae nob
ueneranda sunt. In comparatione ipsius sapientiae etiam memoranda non sunt.
Quos cumque enim puros homines scilicet ecclesia cognoscit deum homini non confert.

I. nec in uis patribus ei aequat. Quia excellentiam habet. quod in humanitate

Trahitur enim sapientia de occultis. De occultis sapientia trahit^r quaecumque
inuisibilis non nisi inuisibiliter inuenit^r. Quae rectae quoque trahi dicit^r
quasi flatu trahuntur ut corpus uiuat sic ab inuentis sapientiae spiritus ducitur. ut ad
uitam anima subsistat. Unde psal. Os meum aperui & adtraxi spiritum

Non aequabitur ei topatium aethiopia. Quid per aethiopiam nisi presentem
mundum accipimus. quae coloris nigredine designat peccatorum populum
foeditate meritorum. Topatium uero lapis pretiosus est. qui omni colo
re resplendet. Dum ergo in christum conuersa gentilitas credidit. ex ea mul
ti ita dono spiritus locupletati. ut quasi multis coloribus sic multis uirtutibus
luceant. Sed ne acceptis quisque uirtutibus extollatur a seculo inro nunc dicitur.

Non aequabitur ei topatium de aethiopia. In nonnullis sanctorum quibuslibet
uirtutibus plenus existat. Tamen nigredine mundi collectus equari non potest
ei de quo dictum est. Quod nascetur ex terra uocabitur filius dei. Notandum
ergo nobis est. quod sanctus uir ut longe distare ab hac sapientia angelis demonstra
uit. Non dabitur ei aurum obrium per ea. Qui ut antiquos patres sacri
loquii tractatores inferiores ostenderet adunxit. Nec appendetur ar
gentum in commutatione eius. Ut philosophorum quoque sapientiam hic mon
strar^r & longe subesse intulit. Nec conferatur indiae coloribus & ceteris. Ut in il
la quoque superna ciuitate nullum peruenire ad aequalitatem unigeniti
demonstrar^r & addidit. Non aequabitur ei aurum uel utrum. Ut pro
phetas quoque ei subesse ostender^r & adunxit. Non commutabuntur pro
ea uasa auri excelsa & eminentia. Trahitur sapientia de occultis. Ad dex
trem uero ut ipsos hereticos in ecclesia increpare addit. Non aequabitur
ei topatium de aethiopia. Ac sic dicit. Hi qui ex peccati nigredine ad conuer
sionem ueniunt aequari deo non possunt. Quamuis multis colorum uirtutibus
resplendeant quorum ut superbia refutetur. aperte subiungitur.

Non aequabitur ei mundissime componitur. Hi uidelicet qui prius per pra
uorum opera foedi fuerunt superueniente tamen spiritu sancto nitore gratiae uestiunt^r.

78
Vnde ergo sapientia uenit & quis est locus intelligentiae abscondita est ab oculis omnium uiuentium. Requirit enim unde sapientia uenit. Ab eo enim uenit a quo orta est. Sed quia ab inuisibili & coeterno patre nascitur eius uia occulta est. Quia ergo & inuisibilis est de quo patet & incertum nobis est in cuius mente intellecta requiescat. Recte dicitur.

Unde ergo sapientia uenit & quis est locus intelligentiae ab oculis omnium uiuentium. Quo quisquis sapientiam quaedit est uidet & huic seculo funditus moritur. Ne iam eius amore teneatur.

EXPLICIT LIBER OCTAUIVS & INCIPIT NONVS DE CI MVS

Uolucres caeli latet. Quia in hac corruptibili carne constituti naturae eius potentiam ipsi quoque uiuendo non penetrant qui iam per meritum sanctae contemplationis uolant.

Per dicio & mors dixerunt. Auribus nostris audiuimus famam eius. Quid per dicionis & mortis nomine nisi maligni spiritus designantur qui in uentores mortis & per dicionis extiterunt. De sapientia ergo quod dicitur. Auribus audiui mus famam eius. Quia nimirum uisionem illius plena beatitudinis habere nequi uerunt. Uide quippe perfecte coaeternam dei sapientiam hoc est quod habere. Ideo iniqui spiritus hanc sapientiam non uident quia ad lucem eius clauderunt oculos cordis super fuisse eius radis repugnantes.

Dns intellegit uiam eius & ipse nouit locum illius. Alter sapientia habet uiam atque aliter uiam. Per humanitatem transitum. Locum uero per statum diuinitatis. Quia igitur quando per carnem apparere hominibus incertum fuit recte nunc dicitur. Dns intellegit uiam eius & cetera. Ac si aperte diceret. Humane cogitationi occulta sunt. uel quando per carnem ad homines sapientia ueniat. uel quomodo apud patrem inuisibilis & cum foris apparuerit persistat. Si uia eius accipitur hoc ipsum quod uenit ad cor. seque nobis in trinecus infudit. Locus uero eius fit cor ad quod ueniens permanet & quia hominibus incertum est uel in cuius corde ueniat. uel in quo postquam uenerit permaneat. Recte nunc dicitur. Dns intellegit uiam eius & cetera. Et quia haec